

অসমৰ মেচ জনগোষ্ঠী আৰু সমাজ সংস্কৃতিৰ চমু পৰিচয়

আৰু

মাতৰ অধিকাৰ টুকটুকী অঞ্চলৰ এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা

প্ৰবাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক মহলাৰ দৰ্শন বিভাগৰ গুৰু বিষয়ৰ
সন্মাসিকৰ এম ৬০৬ নং কাকতৰ বাবে দাখিল কৰিবলগীয়া
দুখন ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা পত্ৰ।

সম্পাদনা

ড° নমিতা কলিতা

দৰ্শন একাডেমীৰ

অসমৰ শেচ জবগোষ্ঠী আৰু
সমাজ সংস্কৃতিৰ চমু পৰিচয়

আৰু

স্বাৱৰ অধিকাৰ
টুকটুকী অঞ্চলৰ
এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ
স্নাতক মহলাৰ দৰ্শন বিভাগৰ
গুৰু বিষয়ৰ ষষ্ঠ বাৰ্ষিক
এম ৬০৬ নং কাকতৰ
বাবে দাখিল কৰিবলগীয়া
দুখন ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা/প্ৰকল্প পত্ৰৰ সংকলন।

0-10-01528-09 950 1821

সম্পাদনা

ড° নমিতা কলিতা

অসমৰ মেচ জনগোষ্ঠী আৰু সমাজ
সংস্কৃতিৰ চমু পৰিচয়
আৰু
মানৱ অধিকাৰ
টুকটুকী অঞ্চলৰ এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা

A collection of two Dissertations/Projects submitted to G.U. written
by Lasmita Bharali & Afruja Nasrin, students of Nowgong Girls'
College and edited by Dr. Namita Kalita, Deptt. of Philosophy,
Nowgong Girls' College.

সম্পাদক
ড° নমিতা কলিতা

প্ৰথম প্ৰকাশ
জুলাই, ২০১৫

© সম্পাদকৰ দ্বাৰা সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত

বেটুপাট/প্ৰচ্ছদ পৰিকল্পনা
সাধন দাস

অক্ষৰ লিখন
নিৰোজ কুমাৰ নাথ, প্ৰভাত মণি শইকীয়া

আৰ্হিকাকত
নয়নজ্যোতি বৰা

প্ৰকাশক
দৰ্শন একাডেমী

মূল্য - ১২০.০০ টকা

ISBN 978-93-85310-01-0

মুদ্ৰক

গিগাবাইট্‌চ প্ৰেছ এণ্ড পাব্লিকেশ্যন,
মিলনপুৰ, নগাঁও (অসম)

DISCLAIMER

No part of this publication may be reproduced stored in a retrieval
system or transmitted in any form or by any means, electronic,
mechanical, including photocopying, recording or otherwise
without the prior written permission of the publisher.

সম্পাদকৰ একাষাৰ

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক মহলাৰ দৰ্শন গুৰু বিষয়ৰ ষষ্ঠ ষাণ্মাসিকৰ এম ৬০৬ নং কাকতৰ বাবে লক্ষ্মিতা ভৰালীয়ে “অসমৰ মেচ জনগোষ্ঠী আৰু সমাজ সংস্কৃতিৰ চমু পৰিচয়” আৰু আফৰুজা নাচৰিনে “মানৱ অধিকাৰ : টুকটুকী অঞ্চলৰ এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা” শীৰ্ষক শিৰোনামাৰে এই ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা পত্ৰ দুখন (Dissertation) দাখিল কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা পত্ৰ দুখন লক্ষ্মিতা ভৰালী আৰু আফৰুজা নাচৰিনে সম্পূৰ্ণ নিজা শ্ৰম আৰু অধ্যয়নৰ জৰিয়তে প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াইছিল। গৱেষণা পত্ৰ দুখনত তেওঁলোকৰ শ্ৰম আৰু অধ্যয়ন সু-স্পষ্টভাৱে পৰিলক্ষিত হৈছে।

লক্ষ্মিতা ভৰালী আৰু আফৰুজা নাচৰিনৰ এনে অধ্যয়নৰ জিজ্ঞাসা অব্যাহত থাকক বুলিয়েই এই গৱেষণা পত্ৰ দুখন কিছু পৰিমাণে সম্পাদনা কৰি প্ৰকাশৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ দিহা কৰিলো যাতে ষষ্ঠ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰীসকলে ইয়াৰ আলম লৈ তেওঁলোকৰ গৱেষণা পত্ৰসমূহ প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াবলৈ অসুবিধা নাপায়।

এটি কামৰ আঁৰত বহুতো ব্যক্তিৰ সীমাহীন কষ্ট নিহিত হৈ থাকে। অশেষ সময় দি এই কামটো পূৰ্ণাঙ্গৰূপ দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত শ্ৰীমান নয়নজ্যোতি বৰাই যথেষ্ট সহায় কৰি তেওঁৰ জ্ঞানৰ পৰিধিৰ মাজত গৱেষণা পত্ৰ দুখনৰ আৰ্হি চাই দিয়াৰ বাবে তেওঁৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ হৈ ৰ'লো। এই গৱেষণা পত্ৰ দুখন প্ৰস্তুত কৰা সময়ত আৰু ইয়াৰ পৰৱৰ্তী পৰ্যায়তো নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ অধ্যক্ষা ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ বাইদেৱে বিশেষ তাগিদা দিয়াৰ লগতে সহযোগিতা আগবঢ়োৱাৰ বাবে তেখেতলৈও বিশেষ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলো। ইয়াৰ লগত জড়িত হৈ থকা সকলো ব্যক্তিলৈ মোৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। পাঠক সমাজে ইয়াত অজানিতে বৈ যোৱা ভুল-ভ্ৰান্তিসমূহ দেখুৱাই দিলে নথৈ আনন্দিত হ'ম।

ড° নমিতা কলিতা
নগাঁও

বিষয়সূচী

প্রথম খণ্ড

অসমৰ মেচ জনগোষ্ঠী আৰু সমাজ সংস্কৃতিৰ চমু পৰিচয়

■ লক্ষ্মিতা ভবালীৰ একাষাৰ/ ১৩

প্রথম অধ্যায় ১৫-২০

■ মেচ জনজাতিৰ পৰিচয়/ ১৭

১.১ উদ্দেশ্য/ ১৭

১.২ গৱেষণা পদ্ধতি/ ১৭

১.৩ অসমত বাস কৰা মেচ জনজাতি পৰিচয়/ ১৮

দ্বিতীয় অধ্যায় ২১-২৯

■ সাহিত্য সমীক্ষা (Literature Review) : মেচ কছাৰীৰ বিষয়ে
উল্লেখ থকা গ্ৰন্থপঞ্জীৰ পৰিচয় আৰু উল্লেখ/ ২৩

২.১ প্রসঙ্গ পুথি : অসম বুৰঞ্জী/ ২৩

২.২ প্রসঙ্গ পুথি : কামৰূপৰ বুৰঞ্জী/ ২৪

২.৩ প্রসঙ্গ পুথি : আসাম বুৰঞ্জী/ ২৫

২.৪ প্রসঙ্গ পুথি : দেৱী/ ২৫

২.৫ প্রসঙ্গ পুথি : অসম বুৰঞ্জী/ ২৬

২.৬ প্রসঙ্গ পুথি : বাভা জনজাতি/ ২৬

২.৭ প্রসঙ্গ পুথি : বিষ্ণুপ্ৰসাদ বাভা/ ২৭

২.৮ প্রসঙ্গ পুথি : ইতিহাসে সোঁৱৰা ছশটা বছৰ/ ২৭

২.৯ প্রসঙ্গ পুথি : অসম বুৰঞ্জী/ ২৭

২.১০ প্রসঙ্গ পুথি : সূৰ্যখড়ি দৈবজ্ঞৰ দৰঙ্গ ৰাজবংশাৱলী/ ২৮

২.১১ প্রসঙ্গ পুথি : অসমৰ জনগোষ্ঠীৰ ছন্দোবদ্ধ পৰিচয়/ ২৯

২.১২ প্রসঙ্গ পুথি : অসমৰ জনজাতি আৰু সংস্কৃতি/ ২৯

২.১৩ প্রসঙ্গ পুথি : এনাজৰী/ ২৯

২.১৪ প্রসঙ্গ পুথি : মঙ্গোল কছাৰী/ ২৯

২.১৫ প্রসঙ্গ পুথি : কোঁচ কছাৰীৰ পৰিচয়/ ২৯

তৃতীয় অধ্যায় ৩১-৪১

■ মেচ জনগোষ্ঠী : ঐতিহাসিক বিশ্লেষণ/ ৩৩

৩.১ কিৰাট (কছাৰী) বা মেচ ৰজাসকল/ ৩৬

৩.২ কিৰাট বা কছাৰীসকলৰ ফৈদবোৰ/ ৩৭

৩.৩ আখ্যান অনুসৰি মেচসকল / ৩৮

৩.৪ ঐতিহাসিক দৃষ্টিকোণ/ ৪০

৩.৫ বৰ্তমান মেচ কছাৰীসকলৰ বসতি স্থান/ ৪১

চতুৰ্থ অধ্যায় ৪৩-৫৪

■ মেচসকলৰ সমাজ সংস্কৃতি/৪৫

৪.১ ধৰ্ম/৪৫

৪.২ মেচসকলৰ মাহাৰি/৪৬

৪.৩ পূজা ও পূজাৰ বিধি/৪৬

৪.৩.১ মেচসকলৰ মিতুক দিয়া পূজা/৪৬

৪.৩.২ বুঢ়া বাথু বা বাথৌ পূজা/৪৭

৪.৩.৩ বাট ভেটা পূজা/৪৭

৪.৩.৪ মা ভগৱতী বা আই পূজা/৪৮

৪.৪ ধৰ্মীয় তথা সামাজিক নীতি নিয়ম/৪৮

৪.৪.১ শান্তি বিয়া বা তোলনী বিয়া/৪৮

৪.৪.২ বৰ বিয়া/৪৯

৪.৪.৩ জোৰণ বিবাহ বা বুজাবুজি বিবাহ/৫১

৪.৪.৪ গৰ্হৰ বিবাহ বা পলোৱাই নিয়া বিবাহ/৫১

৪.৪.৫ বিধবা বিবাহ/৫১

৪.৫ সমাজৰ শান্তিৰ বাবে ৰখা দণ্ডবিধি/৫২

৪.৬ সমাজৰ লোকে সামাজিক কৰ্মৰ সময়ত মানিব লগীয়া নিয়ম/৫৩

পঞ্চম অধ্যায় ৫৫-৬৩

■ মেচ জনগোষ্ঠীৰ উৎসৱ পাৰ্বণ/৫৭

৫.১ উৎসৱ/৫৭

৫.১.১ কাতি বিহু/৫৭

৫.১.২ মাঘ বিহু/৫৭

৫.১.৩ ব'হাগ বিহু/৫৮

৫.২ কৃষি কাৰ্য/৫৯

৫.৩ কলা-কৃষ্টি/৫৯

৫.৪ সাজ-পোচাক/৬০

৫.৫ খাদ্য/৬০

৫.৬ বাদ্য যন্ত্ৰ/৬১

৫.৭ নৃত্য/৬২

৫.৭.১ মাগন নৃত্য বা ভিক্ষা নৃত্য/৬২

৫.৭.২ দেওধনী নৃত্য/৬২

৫.৭.৩ বৈচাঙী নৃত্য/৬২

৫.৭.৪ কৰতাল নৃত্য/৬৩

৫.৭.৫ নেউল নৃত্য/৬৩

৫.৮ কীৰ্ত্তন/৬৩

৫.৯ হাৰিয়া বা হাউৰী/৬৩

ষষ্ঠ অধ্যায় ৬৫-৭০

- মেচ জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক দিশ/৬৭
  - ৬.১ বাসস্থান/৬৭
  - ৬.২ শিক্ষা/৬৭
  - ৬.৩ ভাষা-সাহিত্য/৬৭
  - ৬.৪ অর্থনৈতিক দিশ/৬৮
  - ৬.৫ ৰাজনৈতিক দিশ/৬৯
  - ৬.৬ দাৰ্শনিক বিশ্লেষণ/৬৯
- উপসংহাৰ/৭১
- গ্ৰন্থপঞ্জী/৭২
- সমল ব্যক্তি/৭৫
- পৰিশিষ্ট/৭৬
- আলোকচিত্ৰ/৭৮
- বৰ্তমান অসমৰ মেচ সকলে ঘৰুৱা ভাৱে ব্যৱহাৰ কৰা কিছুমান শব্দ অৰ্থ/৮১

দ্বিতীয় খণ্ড

মানৱ অধিকাৰ : টুকটুকী অঞ্চলৰ এক বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা/৮৯

- আফৰুজা নাচৰিনৰ একাষাৰ/৯১
- টুকটুকী অঞ্চলৰ মানচিত্ৰ/৯৩

প্ৰথম অধ্যায় ৯৫-১০১

- মানৱ অধিকাৰ আৰু টুকটুকী অঞ্চল/৯৭
  - ১.১ উদ্দেশ্য/৯৭
  - ১.২ গৱেষণা পদ্ধতি/৯৭
  - ১.৩ মানৱ অধিকাৰ আৰু টুকটুকী অঞ্চল সম্পৰ্কে এক চমু পৰিচয়/৯৯
  - ১.৪ মানৱ অধিকাৰৰ সংজ্ঞা/৯৯
  - ১.৫ মানৱ অধিকাৰৰ বৈশিষ্ট্য/১০০
  - ১.৬ মানৱ অধিকাৰৰ শ্ৰেণী বিভাজন/১০০

দ্বিতীয় অধ্যায় ১০৩-১১৭

- মানৱ অধিকাৰৰ ইতিহাস/১০৫
  - ২.১ মানৱ অধিকাৰৰ বিকাশ/১০৫
  - ২.২ বিধিবদ্ধ ৰূপত মানৱ অধিকাৰৰ ক্ৰমবিকাশ/১০৫
  - ২.৩ আন্তৰ্জাতিকতাবাদ আৰু মানৱ অধিকাৰ/১০৬
  - ২.৪ মানৱ অধিকাৰ সমূহৰ শ্ৰেণীবিভাজন/১০৮
  - ২.৫ হ'বচ, ল'ক, ৰুছো, বলছ, মহাত্মাগান্ধী আৰু মাৰ্ক্সৰ অধিকাৰ ধাৰণা/১১১
    - ২.৫.১ হ'বচৰ মানৱ অধিকাৰৰ ধাৰণা/১১১
    - ২.৫.২ ল'কৰ মানৱ অধিকাৰৰ ধাৰণা/১১২
    - ২.৫.৩ ৰুছোৰ মানৱ অধিকাৰৰ ধাৰণা/১১৩

- ২.৫.৪ বলছৰ মানৱ অধিকাৰৰ ধাৰণা/১১৩
- ২.৫.৫ মহাত্মা গান্ধীৰ মানৱ অধিকাৰৰ ধাৰণা/১১৪
- ২.৫.৬ মাৰ্ক্সৰ মানৱ অধিকাৰৰ ধাৰণা/১১৬

তৃতীয় অধ্যায় ১১৯-১৩৫

■ ভাৰতত মানৱ অধিকাৰ/১২১

- ৩.১ ভাৰতবৰ্ষত মানৱ অধিকাৰৰ ঐতিহাসিক বিকাশ/১২১
  - ৩.১.১ ভাৰতীয় সংবিধান বিধেয়ক, ১৮৯৫/১২১
  - ৩.১.২ কমনৱেলথ অৱ ইণ্ডিয়া বিল, ১৯২৫/১২১
  - ৩.১.৩ নেহৰু প্ৰতিবেদন, ১৯২৮/১২২
  - ৩.১.৪ চাপ্ৰু কমিটীৰ প্ৰতিবেদন/১২৩
- ৩.২ ভাৰতীয় সংবিধানত সন্নিবিষ্ট মৌলিক অধিকাৰ/১২৩
  - ৩.২.১ সমতাৰ অধিকাৰ/১২৩
  - ৩.২.২ স্বাধীনতাৰ অধিকাৰ/১২৪
  - ৩.২.৩ শোষণৰ বিৰুদ্ধে অধিকাৰ/১২৫
  - ৩.২.৪ ধৰ্ম স্বতন্ত্ৰতাৰ অধিকাৰ/১২৬
  - ৩.২.৫ সংস্কৃতি আৰু শিক্ষাৰ অধিকাৰ/১২৬
  - ৩.২.৬ মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন ঘোষণা আৰু মৌলিক অধিকাৰ/১২৭
- ৩.৩ মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন ঘোষণা আৰু মৌলিক অধিকাৰ/১২৭
- ৩.৪ মানৱ অধিকাৰ সুৰক্ষা আইন ১৯৯৩/১৩১
  - ৩.৪.১ অসমত মানৱ অধিকাৰ/১৩২
- ৩.৫ সংখ্যালঘুৰ মানৱ অধিকাৰ/১৩৪

চতুৰ্থ অধ্যায় ১৩৭-১৪৪

■ মহিলা আৰু মানৱ অধিকাৰ/১৩৯

- ৪.১ মহিলা বিশ্ব সন্মিলন/১৩৯
- ৪.২ আন্তৰ্জাতিক নাৰীবৰ্ষ আৰু নাৰী দশক/১৩৯
- ৪.৩ মহিলা আৰু ভাৰতত মানৱ অধিকাৰ/১৪০
- ৪.৪ মহিলাৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্য দূৰীকৰণ সমিতি/১৪১
- ৪.৫ মহিলাৰ মৰ্যাদা সম্পৰ্কীয় আয়োগ/১৪১
- ৪.৬ ৰাষ্ট্ৰীয় মহিলা আয়োগ আইন/১৪২
- ৪.৭ মহিলাৰ শোষণৰ বিৰুদ্ধে সাংবিধানিক অধিকাৰ/১৪২

■ সামৰণি/১৪৫

- উপসংহাৰ/১৪৯
- সমল ব্যক্তি/১৫০
- গ্ৰন্থপঞ্জী/১৫১